

Motion till riksdagen 2024/25:809

av Mats Berglund m.fl. (MP)

Forskning om patientsäkerhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera ett forskningsprogram för patientsäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att forskningsprogrammet bör ingå i den forskningspolitiska propositionen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Bakgrund

Säkerheten i svensk sjukvård bör vara hög. Undvikbara skador, ofta kallade vårdskador, vållar såväl personligt lidande som stora samhällsliga kostnader. Vi satsar stora offentliga resurser på att vården ska vara säker och effektiv med flera myndigheter och många aktörer inblandade. Trots detta skadas alltför många undvikbart i sjuk- och tandvård. Svensk forskning kring patientsäkerhet är tyvärr liten i förhållande till problemets storlek och inget forskningsråd eller någon organisation har i dag ett ansvar för forskning eller koordinering av forskning inom området. Dessutom är resultat från internationell forskning på området svåra att omsätta i Sverige, detta då lösningar är starkt kontextberoende.

Ett nationellt ansvar och problem

Det finns en nationell handlingsplan för patientsäkerhet i hälso- och sjukvården för perioden 2020–2024. Det övergripande målet i planen är att ingen patient ska behöva drabbas av en vårdskada. Målet är ambitiöst men långt från att förverkligas. Enbart inom den somatiska sjukhusvården drabbas i dag cirka 80 000 patienter varje år av

vårdskador, i 1 200 fall har skadan bidragit till dödsfall. Detta medför en kostnad för bara extra sjukhusvård på cirka 8 miljarder kronor per år. Inom andra områden såsom förlossningsvård, barnsjukvård, hemsjukvård och primärvård saknas tillräcklig kunskap om vårdskador för att kunna uppskatta omfattning eller kostnader.

Socialstyrelsen har konstaterat ett behov av en nationell kraftsamling för att stärka huvudmännens arbete med det systematiska patientsäkerhetsarbetet. Ett genomgående tema i den nationella handlingsplanen är behovet av kunskap och kompetens. Det handlar exempelvis om kunskap om inträffade vårdskador, och om hur man skapar tillförlitliga och säkra system och processer. Även andra aktörer, bland andra Patient-säkerhetsutredningen och Riksrevisionen, har vid sina granskningar lyft fram behovet av kunskap och forskning.

Det görs omfattande satsningar på patientsäkerheten av flera olika aktörer. En grundläggande frågeställning är hur stor effekt och nytta olika åtgärder åstadkommer. Kunskapen om hur man ska utvärdera olika typer av åtgärder och aktiviteter har stora brister. För att ge bra underlag om beslut för höjd patientsäkerhet är systematisk utvärdering ett viktigt underlag.

Frågar man sakkunniga inom området finns ett stort behov av en utvecklad forskning kring hur patientsäkerheten kan förbättras. Det finns flera intressenter i detta och staten behöver ta ett övergripande ansvar för att möta det behov som finns. Det skulle bidra till en generell kompetenshöjning vilket ger ett långsiktigt stöd till regioner och kommuner.

Ett forskningsprogram för patientsäkerhet

Det är viktigt med en nationell samverkan för patientsäkerhet. Kunskap ska vara ett fundament i en sådan plan. Den bör vara baserad på vetenskap och forskning i så hög grad som möjligt.

Patientsäkerhet bör ses som ett särskilt kunskapsområde. Vi föreslår därför att regeringen initierar ett specifikt forskningsprogram för patientsäkerhet. Ett sådant program bör dels ta fram ett antal prioriterade teman för fortsatt forskning, dels stödja den praktiska användningen så att kunskapen nyttiggörs och blir användbar för profession och vårdgivare. Programmet bör ingå i den forskningspolitiska propositionen som regeringen väntas lägga under 2024.

Forskningsprogrammet bör vidare vara långsiktigt med minst fem års utsträckning och ha en särskilt avsatt finansiering. Programmet skulle kunna administreras av forskningsrådet Forte, vars ansvarsområde väl täcker forskningsområdet. Forte skulle kunna få i uppdrag att kartlägga nuvarande forskning samt att utreda lämpliga organisatoriska lösningar för forskningsinsatser och för nyttiggörande av resultat. Detta behöver göras i samråd med olika aktörer inom vården.

Det behövs en finansiering som på ett rimligt sätt motsvarar problemets storlek. Man kan jämföra med samhällets satsning på forskning om trafiksäkerhet på minst 100 miljoner kronor. Inom vårdsektorn är antalet skadade och omkomna flerfaldigt större än inom trafiken. Finansiering och styrning bör behandlas i framtida budgetar.

Mats Berglund (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Camilla Hansén (MP)